

zijn, dan wat in Noord-Nederland buiten het Sticht onder Westfaalse invloed ontstond".

Fraaie afbeeldingen van de graftomben van Jacques Castaigne in de St. Kwin-tenkerk te Doornik, van bisschop Guy van Avesnes in de Dom van Utrecht en van de Heren van Ysselstein in de N.H. kerk aldaar, illustreren het betoog van de Gentse hoogleraar in de kunstgeschiedenis.

In hetzelfde jaarboek komt voorts een belangwekkende bijdrage voor van de hand van H. Pauwels over „Nieuwe beschrijvingen bij het oeuvre van Hendrik ter Brugghen", de Utrechtse 17e eeuwse schilder, „een van de belangrijkste schakels — wellicht nog belangrijker dan Gerard Honthorst — die de verbinding uitmaken tusschen het Carravagisme in Italië en in de Noordelijke Nederlanden".

J. E. B.

LAAT-ROMEINSCHE MUNTEN UIT UTRECHT

Bij de graafwerken die in het najaar van 1951 nabij den spoorwegovergang in de Biltstraat werden uitgevoerd, zijn twee Romeinse muntjes te voorschijn gekomen. Zij werden, volgens vriendelijke mededeeling van den heer E. A. van Daalen, bij toeval door spelende kinderen gevonden in de uitgegraven aarde, die in het Museumpark aan den oever van de Biltse Grift lag; vermoedelijk zijn zij daar ook uit den bodem gekomen. Toen zij gevonden werden waren beide bronzen muntjes met een dun zwart laagje bedekt. De beschrijving luidt:

- 1) Buste van keizerin Helena (moeder van Constantijn den Grooten) naar rechts gewend, omschrift: FL(avia) HELENA AUGUSTA.
Keerzijde: Securitas staande, omschrift: SECURITAS REIPUBLICAE; onderaan: STR met een lig-

gend half maantje met stip.

Geslagen te Trier tusschen 324 en 326 na Chr. J. Maurice, Numismatique constantinienne I (1908), p. 460, VI.

- 2) Buste van Crispus (zoon van Constantijn) met speer en schild naar links gewend; omschrift: IUL(ius) CRISPUS NOB(ilis) CAES(ar).
Keerzijde: Altaar met opschrift: VOTIS XX; op het altaar hemelbol, waarboven drie sterren. Omschrift: BEATA TRANQUILLITAS; onderaan: STR.
Geslagen te Trier, ongeveer 317—320 na Chr. Maurice, a.w., p. 430, 17.

Beide muntjes zijn dus onder de regeering van Constantijn den Grooten in Trier geslagen; daar zij vrijwel ongesletten zijn, zullen zij ongeveer 325—330 verloren zijn geraakt. Op de plaats waar zij gevonden werden ligt een oude Vechtloop, en niet onwaarschijnlijk is het, dat de munten hieruit afkomstig zijn.

Op zichzelf niet van waarde, zijn deze twee bronzen stukjes toch van belang, omdat vondsten uit de vierde eeuw in onze streek zeer zeldzaam zijn. De Romeinen hebben immers reeds even voor 250 na Chr. den Limes, en dus ook het Utrechtsche castellum, verlaten om zich tot in de omgeving van Nijmegen terug te trekken. Wat hierna gebeurd is weten wij niet. Wij hebben vage berichten over veldtochten in dit gebied, maar zekere sporen van een, zij het ook korte, Romeinse herbezetting zijn tot dusver niet aangetoond. Wel worden hier en daar munten uit de vierde eeuw gevonden, maar of deze door Romeinen verloren werden, dan wel bij de stammen circuleerden die na het opgeven van den Limes zich hier hadden gevestigd, kunnen wij niet zeggen. Het is dus van belang het oog te houden op dergelijke vondsten.

J. H. J.